

दर्पगर्वस्तंभं अविनयं ॥ १८ ॥ अल्पेषु अनित्यसुखेषु कथंचन ब्रह्मलोकलाभेऽपि न पूर्यते न तृप्तो भवति ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ वर्त्मन्वाभाविकः पंथाः यदन्येषां विहितं तत्त्वानि नः स्वभावसिद्धमित्यर्थः ॥ २४ ॥ निष्क्रम्य गृहादिति शेषः सन्यस्येत्यर्थः ॥ २५ ॥ २६ ॥ अवाचिनोति भोगेन व्ययीकरोति न च संचिनोति संगृह्णाति तत्त्वज्ञस्य कर्माश्लेषस्मरणान्न मैत्रायणं सर्वभूतेभ्योऽभयदानं ॥ २७ ॥ अनेन देवयानेना

कामं क्रोधं च लोभं च दर्पं स्तंभं विकथनं ॥ रोषमीष्याविमानं च नैव दांतो निषेवते ॥ १८ ॥ अर्निदि तोल्य कामात्माना ल्येष्वर्थ्य न सूयकः ॥ समुद्रकल्पः स नरो न कथंचन पूर्यते ॥ १९ ॥ अहंत्वयिममत्वं च मयितेषु तथाप्यहं ॥ पूर्वसंबंधि संयोगं नैतदांतो निषेवते ॥ २० ॥ सर्वाग्राम्यास्तथा रणयायाश्च लोकैः प्रवृत्तयः ॥ निंदां चैव प्रशंसां च यो नाश्रयति मुच्यते ॥ २१ ॥ मैत्रोथ शीलसंपन्नः प्रसन्नात्मा लविच्ययः ॥ मुक्तस्य विविधैः संगैस्तस्य प्रेत्य फलं महत् ॥ २२ ॥ सुवृत्तः शीलसंपन्नः प्रसन्नात्मा लविदुधः ॥ प्राप्येह लोकैः सत्कारं सुगतिं प्रतिपद्यते ॥ २३ ॥ कर्म यच्छुभमे वेह सद्गिराचरितं च यत् ॥ तदेव ज्ञानयुक्तस्य मुनेर्वर्त्मन हीयते ॥ २४ ॥ निष्क्रम्य वनमास्थाय ज्ञानयुक्तो जितेंद्रियः ॥ कालाकांक्षी चरत्येवं ब्रह्मभूयाय कल्पते ॥ २५ ॥ अभयं यस्य भूतेभ्यो भूतानां मभयं यतः ॥ तस्य देहाद्दिमुक्तस्य भयं नास्ति कुतश्चन ॥ २६ ॥ अवाचिनोति कर्माणि न च संप्रचिनोति ह ॥ समः सर्वेषु भूतेषु मैत्रायण गतिश्चेत् ॥ २७ ॥ शकुनीनामिवाकाशे जले वारि चरस्य च ॥ यथा गतिर्न दृश्येत तथा तस्य न संशयः ॥ २८ ॥ गृहानुत्सृज्य यो राजन् मोक्षमेवाभिपद्यते ॥ लोकास्ते जोमयास्तस्य कल्पं तेशाश्वतीः समाः ॥ २९ ॥ संन्यस्य सर्वकर्माणि संन्यस्य विधिवत्तपः ॥ संन्यस्य विविधा विद्याः सर्वं संन्यस्य चैव ह ॥ ३० ॥ कामेशु चिरनादत्तः प्रसन्नात्मा लविच्छुचिः ॥ प्राप्येह लोकैः सत्कारं स्वर्गं समभिपद्यते ॥ ३१ ॥ यच्चैषैतामहं स्थानं ब्रह्मराशिसमुद्भवं ॥ गुहायां पिहितं नित्यं तद्मेनाभिगम्यते ॥ ३२ ॥ ज्ञानारामस्य बुद्धस्य सर्वभूता विरोधिनः ॥ नादत्ति भयमस्तीह परलोकभयंकुतः ॥ ३३ ॥ एकएव दमेदोषो द्वितीयो नोपपद्यते ॥ यदेनं क्षमया युक्तमशक्तं मन्यते जनः ॥ ३४ ॥ एकोऽस्य सुमहाप्राज्ञदोषः स्यात् सुमहान्गुणः ॥ क्षमया विपुला लोकाः सुलभा हि स हि णुता ॥ ३५ ॥ दांतस्य किमरण्येन तथाऽदांतस्य भारत ॥ यत्रैव निवसेदांतस्तदरण्यं स चाश्रमः ॥ ३६ ॥ वैशंपायन उवाच एतद्भीष्मस्य वचनं श्रुत्वा राजायुधिष्ठिरः ॥ अमृतं नैव संतप्तः प्रहृष्टः समपद्यत ॥ ३७ ॥

न्येन वापथागत इति न ज्ञायते उक्तमणाभावात्

न तस्य प्राणा उक्तं न तस्यैव समवनीयं ते ब्रह्मैव सन् ब्रह्माप्येति द्विनिश्चुते रिति भावः ॥ २८ ॥ २९ ॥ ३० ॥ कामेशुचिः सत्यकाम इत्यर्थः अनादत्तः सर्वत्र कामाचारभाक् तस्य सर्वेषु लोकैः पुष्कलमचारो भवतीति श्रुतेः शुचिस्तत्कामः सत्कारं सत्यसंस्कारत्वादिगुणयोगेन संमानं इह प्राप्य स्वर्गं अभिपद्यते विदेहैकबन्धकाले ॥ ३१ ॥ गुहायां लुप्तुं डरीकैः पैतामहं ब्रह्मलोकस्य ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥